

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI
1790-luvun Kustaan sotaan liittyvien rakenteiden koekaivaus
Kreetta Lesell 2005

MUSEOVIRASTO

TIIVISTELMÄ

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

Museovirasto, arkeologian osasto

Tutkija: FK Kreetta Lesell

Anjalankosken Kivikosken muinaisjäännös löydettiin valtatie 15 parannushanketta koskevassa inventoinnissa toukokuussa 2005. Kohteessa on yhteensä kahdeksan soikeanmuotoista painannetta, tämän lisäksi kaksi pyöreää painannetta ja yksi hyvin epämääräinen pyöreä painanne. Lisäksi alueella olevassa kivessä havaittiin renkaanmuotoinen kaiverrus. Alueelta on perimätietoa, että se olisi 1790 -luvun Kustaan sotaan liittyvä väijytyspaikka. Inventoinnissa alueella löydetyt rakenteet voisivat viitata joko väijytys- tai leiripaikkaan.

Koska osa muinaisjäännöstä jäisi valtatie 15 levennyksen alle, päätettiin tehdä alueelle viikon mittaiset koekaivaukset. Koska alueen tutkimukset olivat muinaismuistolain 15 § mukaiset, kaivaukset kustansi tiehankkeen toteuttaja, Tiehallinto/Kaakkois-Suomen tiepiiri.

Koekaivauksessa osoittautui, että kuopat ovat selkeästi ihmisen tekemiä. Soikeat painanteet muistuttivat rakenteeltaan Kustaan sodan (V.1788-1790) aikaisia yöpymispaikkoja ja nimenomaan venäläisten tekemiä. Kaksi pienempää painannetta, joihin tehtiin koekuopat ovat taas nuorempia. Nämä pienet painanteet jäävät valtatie 15 levennyksen alle, mutta Kustaan sotaan liittyvät rakenteet jäävät sen ulkopuolelle. Tämän takia alueella ei tarvita lisätutkimuksia, mutta alue on niin lähellä, runsaan 10 metrin päässä tulevasta tienalueen rajasta, että siellä pitää noudattaa erityistä varovaisuutta tietä rakennettaessa.

Sisällys:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
Peruskarttaote	3
1. Johdanto	4
2. Sijainti ja topografia	5
3. Aikaisemmat tutkimukset	6
4. Kohteen kuvaus	7
5. Koekaivaus	7
5.1. Alue 1 eli painanne D	8
5.2. Alue 2 eli painanne F	11
5.3. Koekuopat	13
5.4. Piirros kivessä	13
6. Yhteenveto	14
MV-negatiiviluettelo	15
Diapositiiviluettelo	15
Karttaluettelo	16
Kartat	17-23
Wilhelm Gyllenskieppin päiväkirja sotatapahtumista 1789	Liite 1

Arkistotiedot

Nimi: Anjalankoski Kivikoski

MJ-tyyppi: Sotilaskohteet, leirialueet

Luokka. 2

Ajoitus: historiallinen

Lukumäärä: 1

Peruskartta: 3113 10 SAVERO

Yhtenäiskoordinaatit: 6740074 / 3490924 z: 45 m mpy

Koordinaattiselite: keskipiste

Pinta-ala: 40x50 m

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee 15 km pohjoiseen Inkeröisen kirkosta.

Kunta: Anjalankoski

Kiinteistötunnus: 754-412-0009-0449 Sorsarinne

Omistajat: Rauno Tapio Tenhamo, Siltapolku 30, 46800 ANJALANKOSKI

Jouko Veli Tapio Salomaa, os. Valtakatu 34 A 26, 45100 KOUVOLA

Muisto Matti Eerik Salomaa, os. Juurikoskenkatu 8 AS 19, 84100 YLIVIESKA

Kaivausten johtaminen ja raportin laatiminen: FK Kreetta Lesell, Museovirasto

Kenttätyöaika: 5.-9.2005

Löydöt: -

Tutkitun alueen laajuus: 40 x 25 metriä.

Kaivettu alue: 11,5 neliömetriä

Raportti: Arkeologian osaston topografinen arkisto

Aikaisemmat tutkimukset: Valtatie 15 Kotka-Kouvola inventointi Kreetta Lesell 2005

Aikaisemmat löydöt: -

Maksaja: Tiehallinto/Kaakkois-Suomen tiepiiri

Budjetti: 8200 €

Peruskarttaote: s. 3, kartat: s. 17-26

Valokuvat: s. 4, 5, 8, 9 ja 11-13 , negatiivit 136555, 139875-139884

Diat: 57073-57079

Liite 1

Wilhelm Gyllenskieppin päiväkirja sotatapahtumista 1789

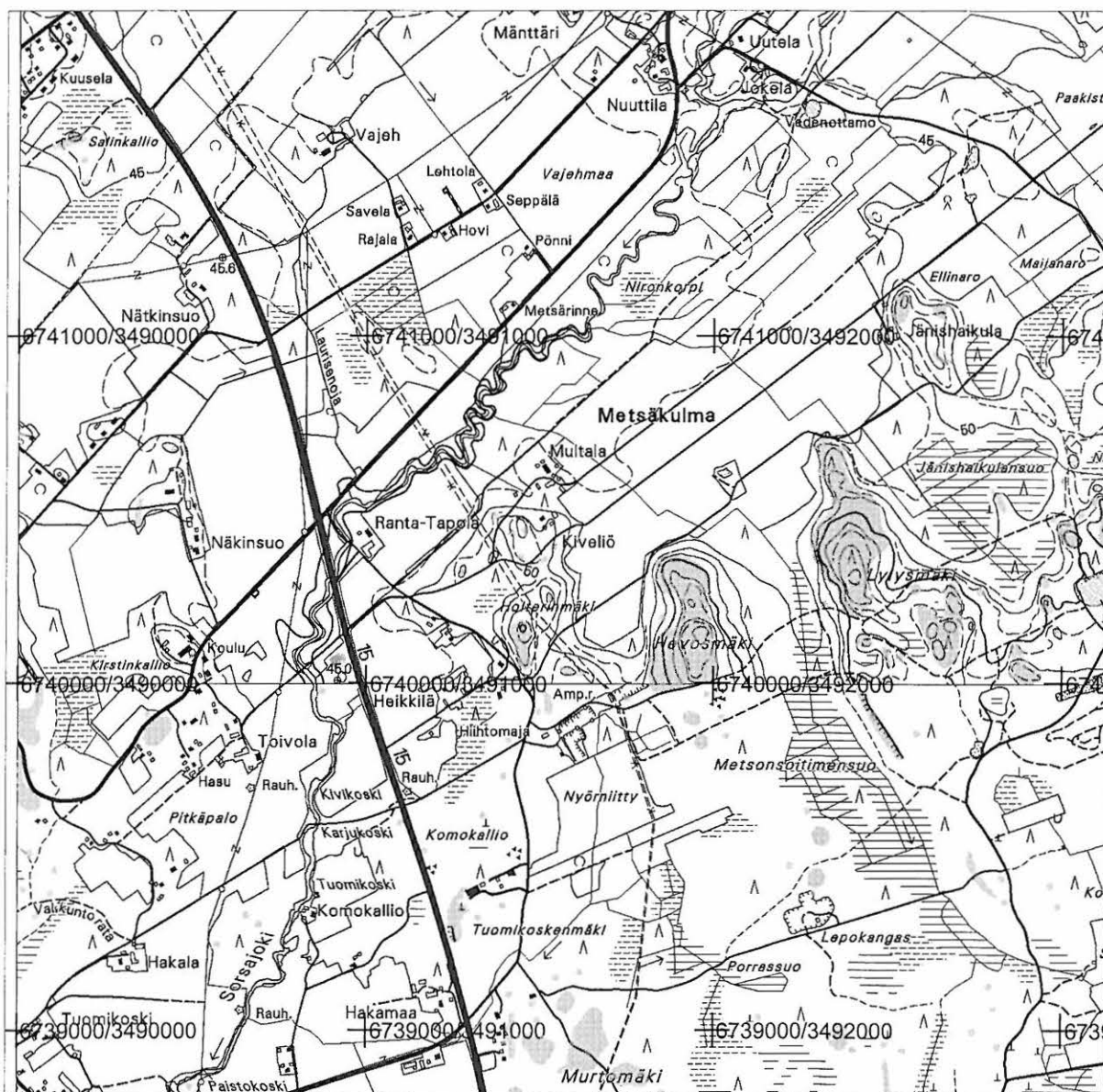
Peruskarttaote 3113 10 SAVERO ja 3024 12 ANJALANKOSKI

Anjalankoski Kivikoski

p=6740074, i=3490924, z=45 m mpy

Paikka merkitty punaisella.

MK 1:20 000

1. JOHDANTO

Anjalankosken Kivikosken muinaisjäännös löydettiin valtatie 15 parannushanketta koskevassa inventoinnissa toukokuussa vuonna 2005. Koska inventoinnissa ei ollut aikaa tehdä koekaivauksia ja vaikutti siltä, että osa muinaisjäännöstä jäisi osittain uuden tielinjauksen alle, päätettiin tehdä alueella viikon mittaiset koekaivaukset. Koska alueen tutkimukset olivat muinaismuistolain 15 § mukaiset, kaivaukset kustansi tiehankkeen toteuttaja, Tiehallinto/Kaakkois-Suomen tiepiiri. Tutkimusten yhteenlaskettu budjetti oli 8200 €. Tutkimusten johtajana toimi allekirjoittanut FM Kreetta Lesell, piirtäjänä oli FM Petteri Pietiläinen. Kaivajina olivat arkeologian opiskelijat Jonina Jansson, Nora Salonen ja Ulrika Köngäs. Kenttätyöt tehtiin 5. - 9.9. 2005 välisenä aikana. Tutkittavan alueen laajuus oli n. 40 x 25 metriä.

Koekaivauksessa osoittautui, että kuopat ovat selkeästi ihmisen tekemiä. Soikeat painanteet muistuttivat rakenteeltaan Kustaan sodan (V.1788-1790) aikaisia yöpymispaikkoja ja nimenomaan venäläisten tekemiä. Kaksi pienempää painannetta, joihin tehtiin koekuopat ovat taas nuorempia. Nämä pienet painanteet jäävät valtatie 15 levennyksen alle, mutta Kustaan sotaan liittyvät rakenteet jäävät sen ulkopuolelle. Tämän takia alueella ei tarvita lisätutkimuksia, mutta alue on niin lähellä, runsaan 10 metrin päässä tulevasta tienalueen rajasta, että siellä pitää noudattaa erityistä varovaisuutta tietä rakennettaessa.

Helsingissä 10.2.2006

Museoviraston tutkija Kreetta Lesell

f.136555

Kohde sijaitsee kuvassa näkyvässä metsikössä. Valtatie 15 on vasemmalla. Sorsajoki näkyy oikealla. Liesipolku on metsikön edessä. NE-SW.

2. SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Kohde sijaitsee 15 km pohjoiseen Inkeröisten kirkosta. Se on valtatie 15 länsipuolella ja Liesipolun eteläpuolella oleva metsäisen mäen luoteisrinteellä. Kohteesta n. 20 m luoteeseen on kesämökki. Sorsajoki kiertää mäkeä pohjoisesta länteen.

Kohde sijaitsee mäellä, joka on tasaisen peltoaukeaman keskellä joen läheisyydessä. Alueella kasvaa vanhoja kuusia kohteen kohdalla, aluskasvillisuus ei tässä kohtaa ole. Muuten mäellä kasvaa sekametsää. Mäen länsipuolella, joen läheisyydessä on näkyvissä kalliota.

f.139875

Kuva rinteestä, jossa painanteet ovat. Taustalla näkyy kesämökki. E-W.

3. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Kohde löydettiin vuoden 2005 inventoinnissa, siitä kertoi Jouko Salomaa, jolla on kesämökki kohteen lounaispuolella. Hän kertoi, että perimätiedon mukaan kuopat ovat olleet 1700-luvun sotiin liittyviä ampumahautoja. Paikka soveltuisikin hyvin tällaiseen. Se on laajalla tasaisella peltoaukeamalla oleva metsäinen mäki, jota kiertää Sorsajoki, jota on voitu käyttää vesiväylänä. Jouko Salomaa kertoi myös löytäneensä alueelta pistimen, joka oli kuitenkin jätetty paikoilleen ja myöhemmin hävinnyt.

Inventoinnissa painanteita ja ympäristöä tutkittiin kairalla. Alueen maaperä on hiekkaa. Painanteiden kohdalla maa antaa hiukan periksi. Kairatessa kuopissa havaittiin huuhtoutumiskerros, jonka alla oli tummempaa likamaata. Painanteita on yhteensä 12, lähinnä suorakaiteen muotoista matalaa kuoppaa 2-3 rivissä. Kuopat ovat n. 1-2 x 2-3 metrin kokoisia.

Kustaan sodan (V.1788-1790) aikana, varsinkin vuonna 1789, Anjalankosken alueella ja sen lähistöllä käytiin sotaa mm. Viialan kylässä Sippolassa, Liikkalassa ja Keltissä, lähinnä hyökkäyksiä ja kahakointeja. Alueella voi olla kumman tahansa sotaa käyvän osapuolen leirejä ja väijytyspaikkoja. Painanteista keskusteltiin Museoviraston tutkijan Ilkka Kaskisen kanssa. Hän arveli kohteen mahdollisesti olevan Kustaan sodan aikainen leiripaikka, joita alueelta on löytynyt.

Hänen mukaansa venäläisten ja ruotsalaisten leiripaikat voi erottaa sillä perusteella, että ruotsalaisten tulisija on painanteen keskellä ja venäläisten painanteen päädyssä.

4. KOHTEEN KUVAUS

Kohteessa on yhteensä kahdeksan soikeanmuotoista painannetta (painanteet A - I lukuun ottamatta B:tä), tämän lisäksi kolme pyöreää painannetta (B, J, K). Yksi hyvin epämääräinen pyöreä painanne on merkitty yleiskarttaan kysymysmerkillä. Tämän lisäksi painanteen J vieressä olevassa suuressa kivessä havaittiin renkaan muotoinen kaiverrus.

Kaikki painanteet olivat muutaman metrin päässä toisistaan lukuun ottamatta kahta pyöreää painannetta J:tä ja K:ta. Soikeanmuotoiset painanteet olivat n. 1-2 x 2-3 m kokoisia ja ympyränmuotoiset läpimitaltaan korkeintaan metrin. Alla painanteiden tarkat koordinaatit (GPS) ja tiedot painanteiden kairauksesta

painanne	GPS	
A	3490912 6740085	10-15 cm turve/havutöhnää, sitten kiviä.
B	3490900 6740105	10-15 cm turve/havutöhnää, sitten likamaata.
C	3490901 6740401	10-15 cm turve/havutöhnää, sitten podsolmaannos.
D	3490912 6740085	kaivettu
E	3490915 6740084	10-15 cm turve/havutöhnää, sitten podsolmaannos.
F	3490912 6740084	kaivettu
G	3490915 6740076	10-15 cm turve/havutöhnää, sitten podsolmaannos.
H	3490918 6740093	20 cm turve/havutöhnää, sitten podsolmaannos.
I	3490915 6740077	10 cm turve/havutöhnää, sitten likamaata.
J	3490929 6740083	koekuoppa
K	3490940 6740090	koekuoppa
?	3490910 6740098	mahdollinen

5. KOEKAIVAUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää painanteiden tarkoitus ja ikä. Koska aikaa oli vain viikko, päätettiin kaivaa kahdesta painanteesta puolet (painanteet D ja F), toisesta pitkittäissuuntaan (painanne F) ja toisesta leveyssuuntaan (painanne D). Tällaiseen ratkaisuun päädyttiin, koska painanteista haluttiin profiilit dokumentoitavaksi, sillä profiileista näkyy yleensä rakenteet selvimmin. Lisäksi kahteen pienempään ympyränmuotoiseen painanteeseen kaivettiin koekuopat (painanteet J ja K).

5.1. ALUE 1 ELI PAINANNE D

Painanteen D kokoa oli vaikea täsmällisesti hahmottaa etukäteen. Se vaikutti olevan runsaat kolme metriä pitkä ja n. kaksi leveä pinnalta katsottuna. Se oli itä-länsisuuntainen ja kaivettu melko jyrkkään kohtaan rinteessä. Varsinkin länteen, alarinteeseen päin, painanteen reunoja oli vaikea hahmottaa. Ylärinteessä itään se taas vaikutti olevan melkein kiinni painanteessa G. Painanteen kaakkoispuolella oli suuri maakivi, johon painanne rajoittui.

Painanteeseen D tehtiin kaivausalue niin, että se halkaistiin painanteen syvimmästä kohtaa leveydeltään. Tällöin yli puolet painanteesta kaivettiin. Jo tasossa 0 kaivausalueen länsipuolelle pystyi erottamaan kivirykelmän, seuraavassa tasossa 1 pystyi hahmottamaan jo likamaa/täyttömaa-alueen, joka jatkui tummempana kuin puhdas maa kaivausalueen päästä päähän. Myöhemmissä tasoissa likamaa-alue selveni, myös kivikasassa kivet suurenivat ja sen ympärille muodostui noki- ja hiilikerros. Idässä kaivausalue ei ollut riittävän laaja, että kuopan reunat olisi saatu näkyviin. On mahdollista, että painanteen reuna olisi tullut vastaan, jos kaivausaluetta olisi ehditty laajentaa. Toinen mahdollisuus on, että painanne jatkuu vieressä olevaan painanteeseen G. Syvemmällä kaivettaessa painanne pienenee ja sen reunan voi erottaa itäpuolella.

Painanteen D kaivausalueen tasoissa pystyi erottamaan aikaisemman rakenteen helposti. Rakenteen leveys oli n. metrin likamaan perusteella, syvemmällä alle metrin. Pituutta ei voida sanoa, koska painannetta ei saatu kokonaan kaivetuksi. Sen länsipäässä oli tulisija. Kiviä oli enemmän ylemmissä kerroksissa. Koska tulisija oli painanteen toisessa päässä, painanne vaikuttaa venäläisten leiripaikalta.

f.139876

Painanne D, kaivausalue 1, tasossa 2. Kaivausalueella näkyy kiviä ja nokimaata lännessä. Alueella näkyy myös lika/täyttömaata. N-S.

f.139877

Painanne D, kaivausalue 1, tasossa 7. Alueella näkyy lika/täyttömaata puolikkaana soikiona. N-S.

f.139879

Painanne D, kaivausalue 1. Länsiprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. E-W.

f.139880

Painanne D, kaivausalue 1. Itäprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. W-E.

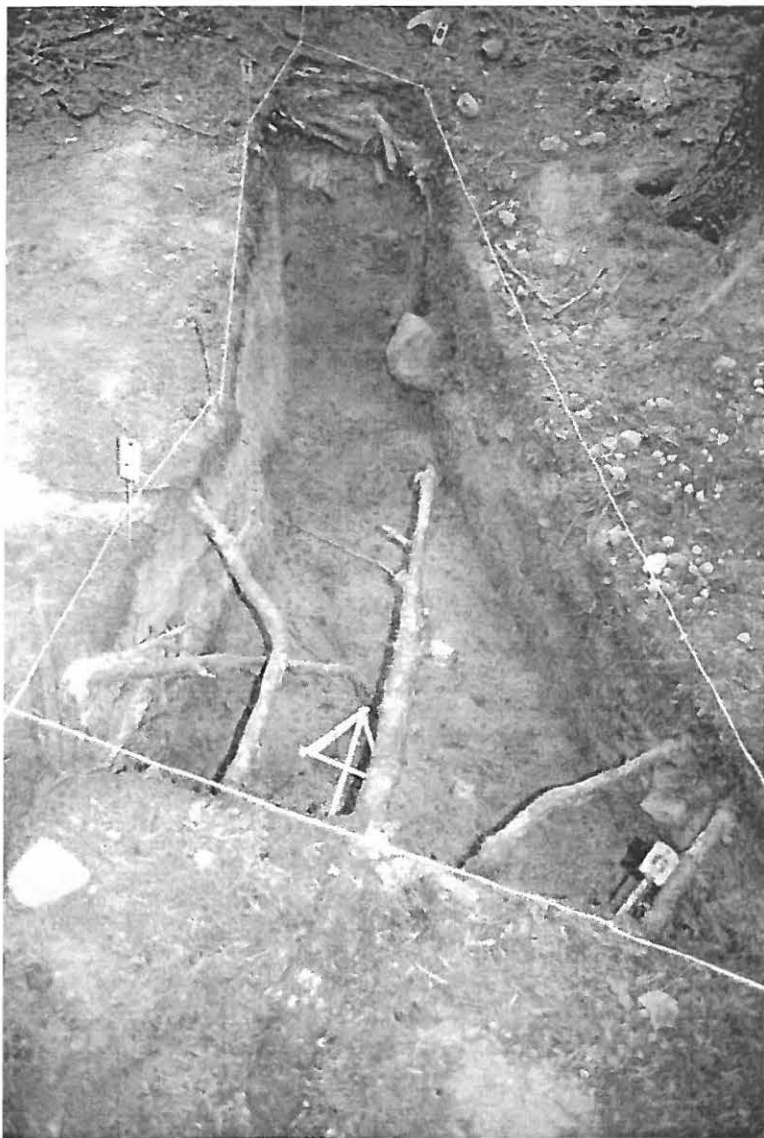
5.2. ALUE 2 ELI PAINANNE F

Painanne F vaikutti olevan vajaat 4 metriä pitkä ja runsaat kaksi metriä leveä maanpinnalta katsottuna. Se oli myös rinteessä ja sen suunta oli kaakosta luoteeseen. Luoteispäässä kasvoi myös puu, joka häiritsi painanteen hahmottamista ja kaivamista.

Painanteeseen F tehtiin kaivausalue niin, että se halkaisi painanteen pitkittäissuunnassa. Painanteessa F oli paksumpi turvekerros kuin painanteessa D. Tämän jälkeen oli selkeä likamaa/täyttömaakerros. Kaivausalueen ja painanteen luoteispäässä oli kivikasa, jonka lähistöllä nokimaata ja likamaata.

Kaakkoispäässä lika-/täyttömaa-alue ulottui kaivausaluetta kauemmaksi, joten varmuutta pituudesta ei saatu. Todennäköisesti se on ollut yli kolme metriä, leveys on ehkä ollut n. metrin. Kaakkoispäässä on ollut tulisija. Tässä painanteessa kivet ovat olleet melko pohjassa. Kaakkoispäässä, missä tulisija on ollut, tuli peruskallio vastaan n. 80 cm syvyydessä. Koska tulisija oli painanteen toisessa päässä, painanne vaikuttaa venäläisten leiripaikalta.

f.139878

Painanne F, kaivausalue 2, tasossa 6. Päädyssä näkyy kiviä ja nokimaata. Alueella näkyy myös liika/täyttömaata. SE-NW.

5.3. KOEKUOPAT

Painanteisiin J ja K tehtiin koekuopat. Painanteet J ja K olivat pyöreämpiä kuin muut painanteet ja niistä hiukan erillään n. 10-15 metrin päässä. Painanteisiin tehdyt koekuopat olivat 50 x 50 cm kokoisia. Painanteen J koekuopan pintavaaitus oli 44,20 m mpy ja pohja oli 43,66 m mpy. Painanteen K koekuopan pinta 44,30 m mpy ja pohja 44,03 m mpy.

Painanteeseen J tehtiin koekuoppa keskelle, koekuopassa ei havaittu huuhtoutumiskerrosta. Maa myös haisi. Painanne J vaikutti melko uudelta likakuopalta. Painanteeseen K tehtiin koekuoppa painanteen reunalle. Myös tämä kuoppa vaikutti melko uudelta. Nämä kaksi kuoppaa olivat täysin erilaisia kuin muut, eivätkä vaikuttaneet liittyvän niihin.

5.4. PIIRROS KIVESSÄ

Painanteen J vieressä oli kivi, läpimitaltaan vajaat kaksi metriä, johon oli hakattu rengaskuvio. Muuta piirrosta kivessä ei havaittu. Piirros voi liittyä painanteisiin.

f.139884

Painanteen J lähellä oleva kivi, jossa on rengaskaiverrus. NW-SE.

6. YHTEENVETO

Kuopat ovat selkeästi ihmisen tekemiä. Soikeat muistuttivat rakenteeltaan Kustaan sodan (V.1788-1790) aikaisia yöpymispaikkoja ja nimenomaan venäläisten tekemiä. Kaksi pienempää painannetta, joihin tehtiin koekuopat ovat taas nuorempia. Nämä pienet painanteet jäävät valtatie 15 levennyksen alle, mutta Kustaan sotaan liittyvät rakenteet jäävät sen ulkopuolelle. Tämän takia alueella ei tarvita lisätutkimuksia, mutta alue on niin lähellä, runsaan 10 metrin päässä tulevasta tienalueen rajasta että siellä pitää noudattaa erityistä varovaisuutta töitä tehtäessä, esim. raskaat tiekoneet eivät saa ajaa alueella.

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI**MV-NEGATIIVILUETTELO negatiivit 136555, 139875-139884**

Kuvannut Kreetta Lesell

136555 Anjalankoski Kivikoski. Metsäisellä mäellä 1790-luvun sotaan liittyviä rakenteita. Vasemmalla kulkee valtatie 15. Sen edessä menee Siltapolku ja mäkeä kiertää Sorsajoki. NE-SW.

139875 Kuva rinteestä, jossa painanteet ovat. Taustalla näkyy kesämökki. E-W.

139876 Painanne D, kaivausalue 1, tasossa 2. Kaivausalueella näkyy kiviä ja nokimaata lännessä. Alueella näkyy myös lika/täyttömaata. N-S.

139877 Painanne D, kaivausalue 1, tasossa 7. Alueella näkyy lika/täyttömaata puolikkaana soikiona. N-S.

139878 Painanne D, kaivausalue 1. Länsiprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. E-W.

139879 Painanne D, kaivausalue 1. Itäprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. W-E.

139880 Painanne F, kaivausalue 2, tasossa 6. Päädyssä näkyy kiviä ja nokimaata. Alueella näkyy myös lika/täyttömaata. SE-NW.

139881 Painanne F, kaivausalue 2. Lounaisprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. SW-NE.

139882 Painanne F, kaivausalue 2. Lounaisprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. SW-NE.

139883 Painanne F, kaivausalue 2. Lounaisprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. SW-NE.

139884 Painanteen J lähellä oleva kivi, jossa on rengaskaiverrus. NW-SE.

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI 2005**DIAPOSITIIVILUETTELO d. 57073-57079**

Kuvannut Kreetta Lesell

57073 Yleiskuva kohteesta. Painanteet ovat metsässä. N-S.

57074 Painanne D, kaivausalue 1, tasossa 2. Kaivausalueella näkyy kiviä ja nokimaata lännessä. Alueella näkyy myös lika/täyttömaata. N-S.

57075 Painanne D, kaivausalue 1. Länsiprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. E-W.

57076 Painanne D, kaivausalue 1. Itäprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. W-E.

57077 Painanne F, kaivausalue 2, tasossa 6. Päädyssä näkyy kiviä ja nokimaata. Alueella näkyy myös lika/täyttömaata. SE-NW.

57078 Painanne F, kaivausalue 2. Lounasprofiili. Kuopan rakenne näkyy profiilissa. SW-NE.

57079 Painanteen J lähellä oleva kivi, jossa on rengaskaiverrus. NW-SE.

KARTTALUETTELO**Anjala Kivikoski 2005**

Peruskarttaote s. 3

Yleiskartta, MK 1:1000, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 17

Vaaituskartta, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 18

Pinta- ja pohjavaaituskartta, alue 1 (painanne D), MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 19

Tasokartta, kaivausalue 1 (painanne D), , taso 3, MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 20

Profiilikartta, lännestä päin katsottuna, alue 1 (painanne D), MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 21

Profiilikartta, idästä päin katsottuna, alue 1 (painanne D), MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 22

Pinta- ja pohjavaaituskartta, alue 2 (painanne F), MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 23

Tasokartta, kaivausalue 2 (painanne F), taso 2, MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 24

Profiilikartta, lounaasta päin katsottuna, alue 2 (painanne F), MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 25

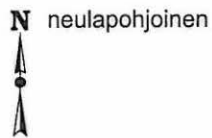
Profiilikartta, etelästä päin katsottuna, alue 1 (painanne F), MK 1:25, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 26

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

Kreetta Lesell 2005

YLEISKARTTA

Mk 1:1000

■ kaivausalueet

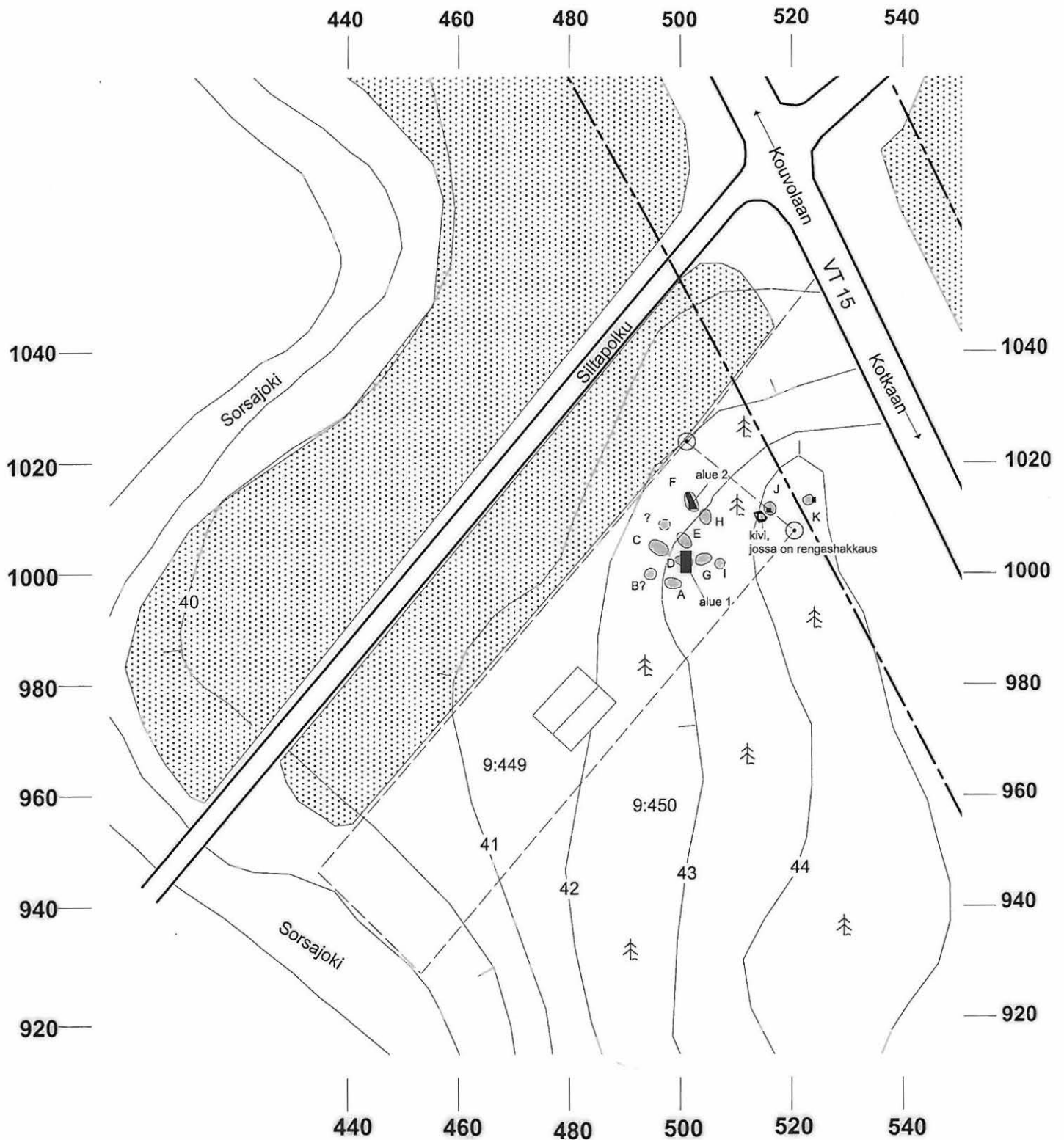
▨ pelto

— · — suunnitellun teialueen raja

F ● painanne

○ tontin raja, rajapyykki

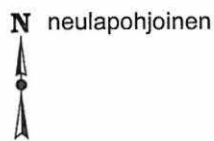
lukemat metreinä mpy
pohjakarttana käytetty Tiehallinnon suunnitelmakarttaa
Rantahaka-Kouvola Plv 25100-26500 1:4000
piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

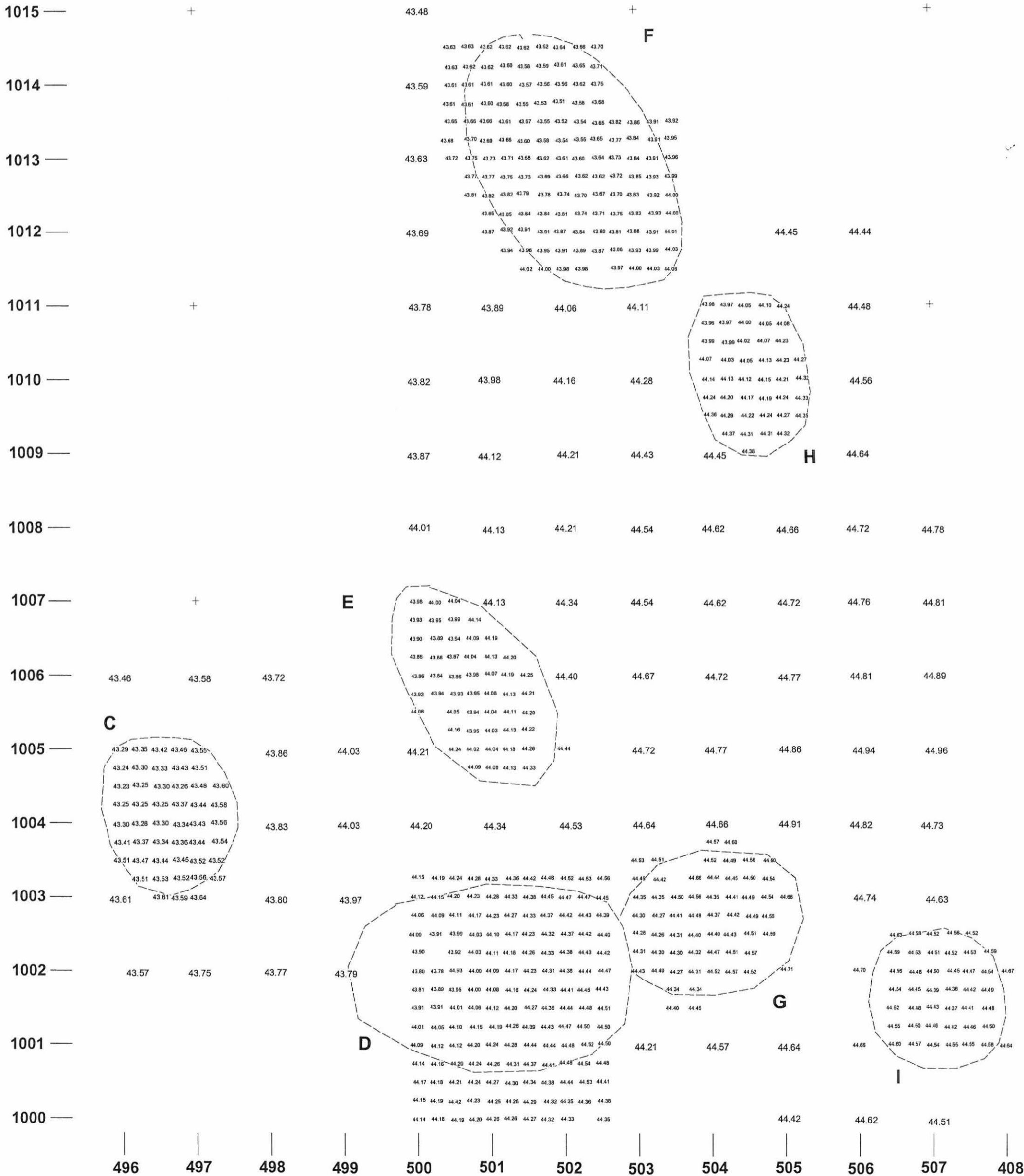
Kreetta Lesell 2005

VAAITUSKARTTA
Painanteet C - I
Mk 1:50

lukemat metreinä mpy

piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI**Kreetta Lesell 2005**

VAAITUSKARTTA

Alue 1

Pinta- ja pohjavaaitus

Mk 1:50

N neulapohjoinen

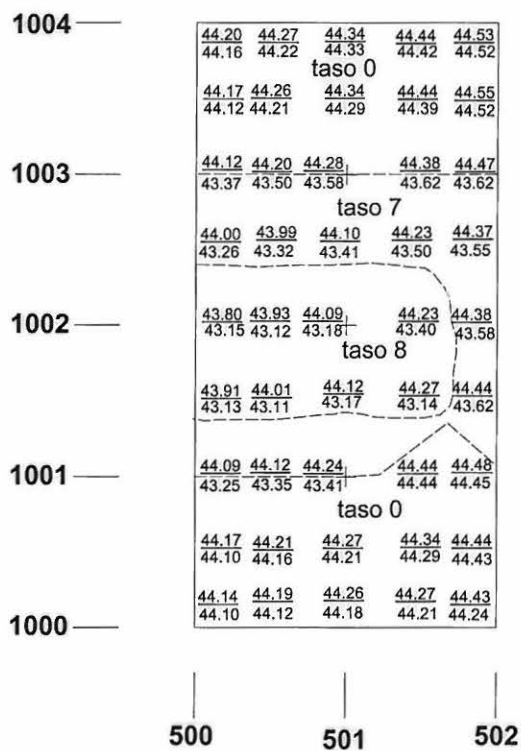

0 2 m

lukemat metreinä mpy

piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

Kreetta Lesell 2005

TASOKARTTA

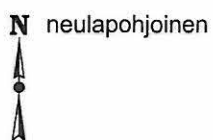
Alue 1, taso 3

Mk 1:50

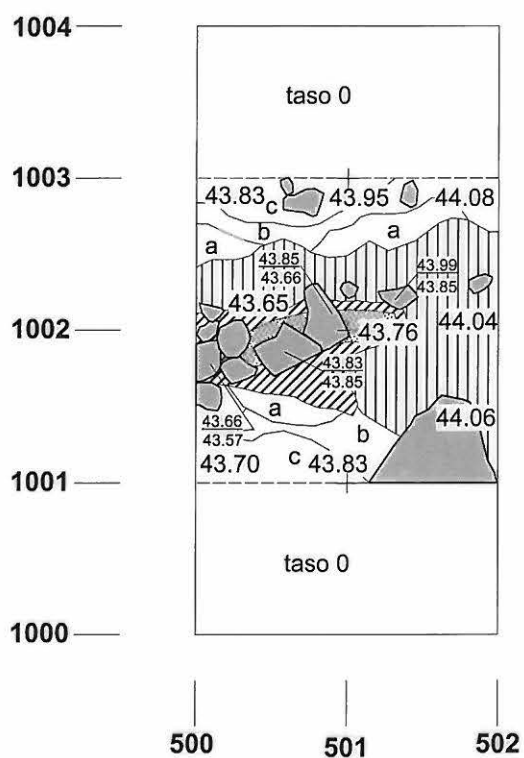

lukemat metreinä mpy

piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

	tummanruskea likamaa
	vaaleanruskea likamaa
	nokimaa
	kivi
	huuhtoutunut hiekka
	rikastunut hiekka
	puhdas pohjahiekka

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

Kreetta Lesell 2005

PROFIILIKARTTA

alue 1, lännestä päin katsottuna

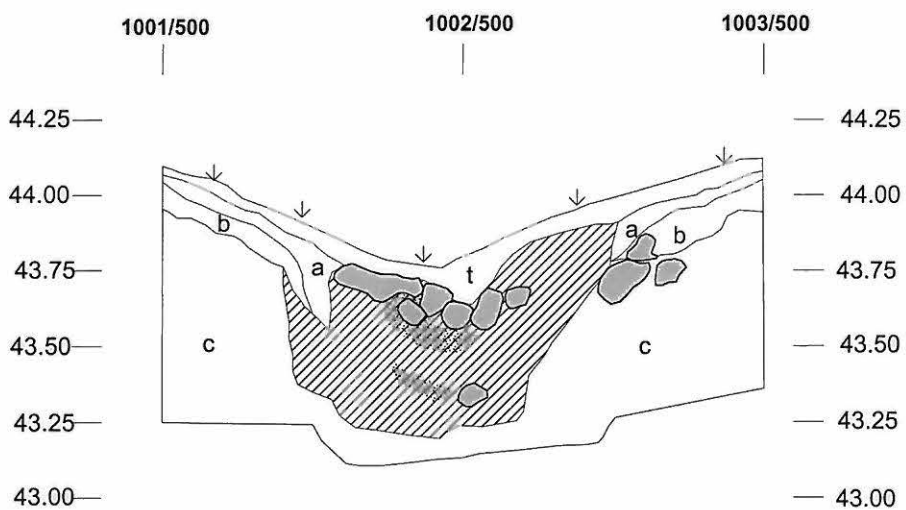
1001-1003/500

Mk 1:25

lukemat metreinä mpy
piirt. ja digit Petteri Pietiläinen

	kivi
	tummanruskea täytehiekkä (likamaa)
	nokimaa
	turve
	huuhtoutunut hiekka
	rikastunut hiekka
	puhdas pohjahiekka

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

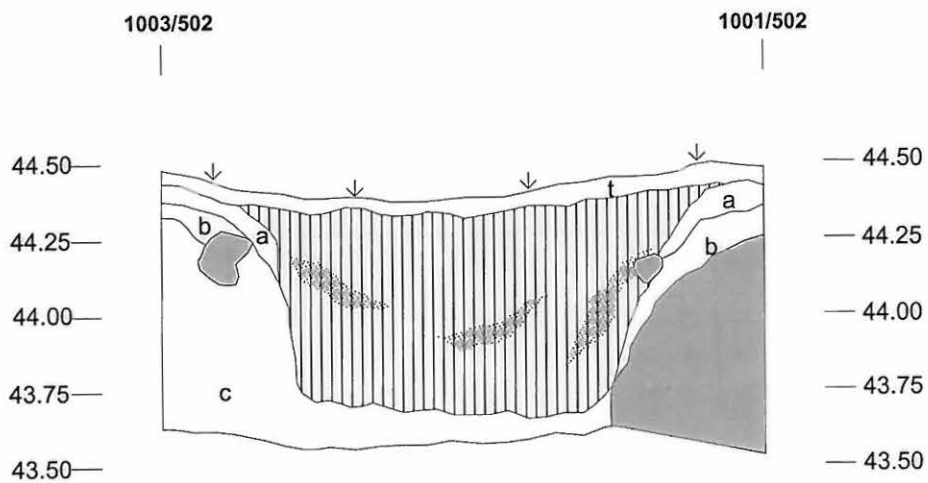
Kreetta Lesell 2005

PROFIILIKARTTA
 alue 1, idästä päin katsottuna
 1001-1003/502
 Mk 1:25

lukemat metreinä mpy
 piirt. ja digit Petteri Pietiläinen

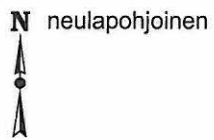
	kivi
	vaaleanruskea täytehiekka (likamaa)
	nokimaa
	turve
	huuhtoutunut hiekka
	rikastunut hiekka
	puhdas pohjahiekka

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

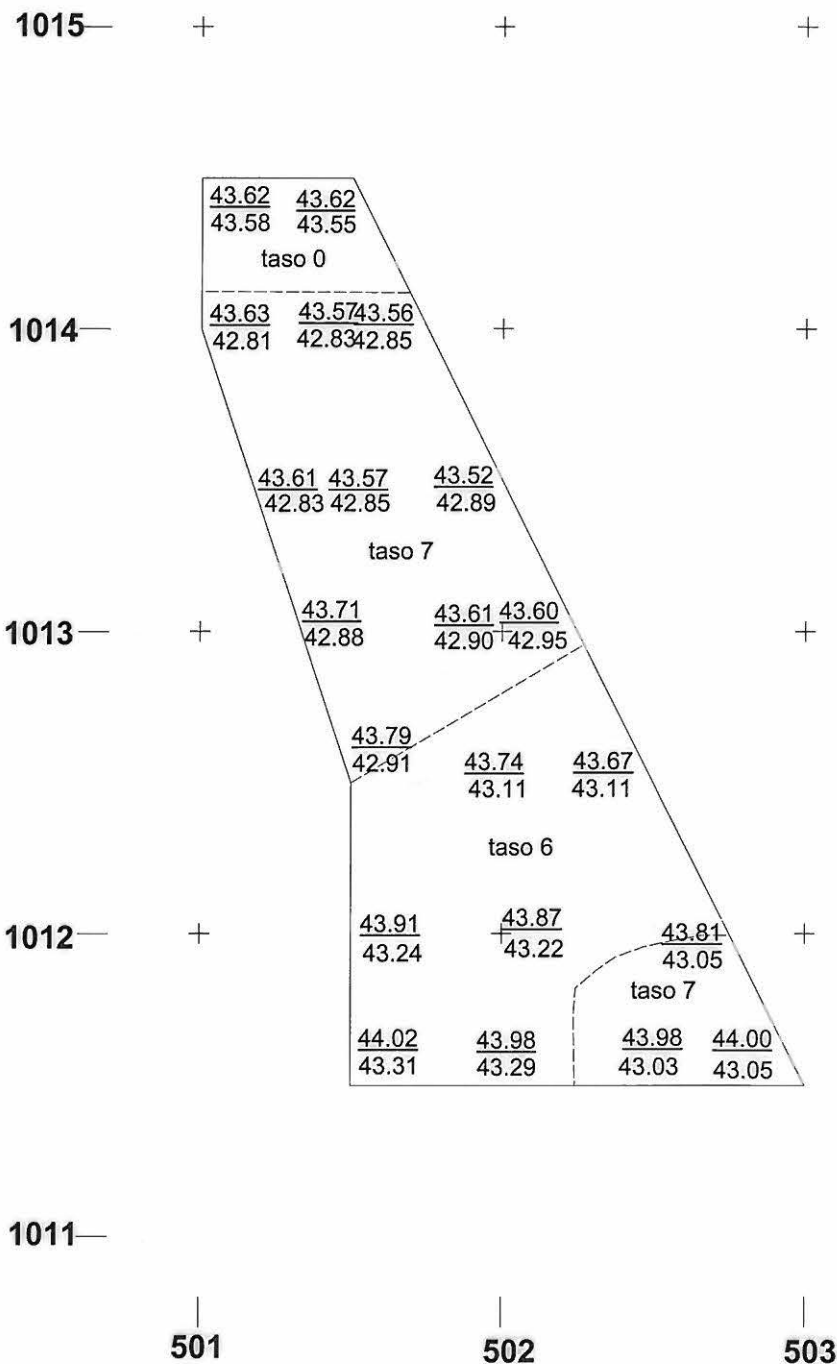
Kreetta Lesell 2005

VAAITUSKARTTA
Alue 2
Pinta- ja pohjavaaitus
Mk 1:25

lukemat metreinä mpy

piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI**Kreetta Lesell 2005**

TASOKARTTA

Alue 2, taso 2

Mk 1:25

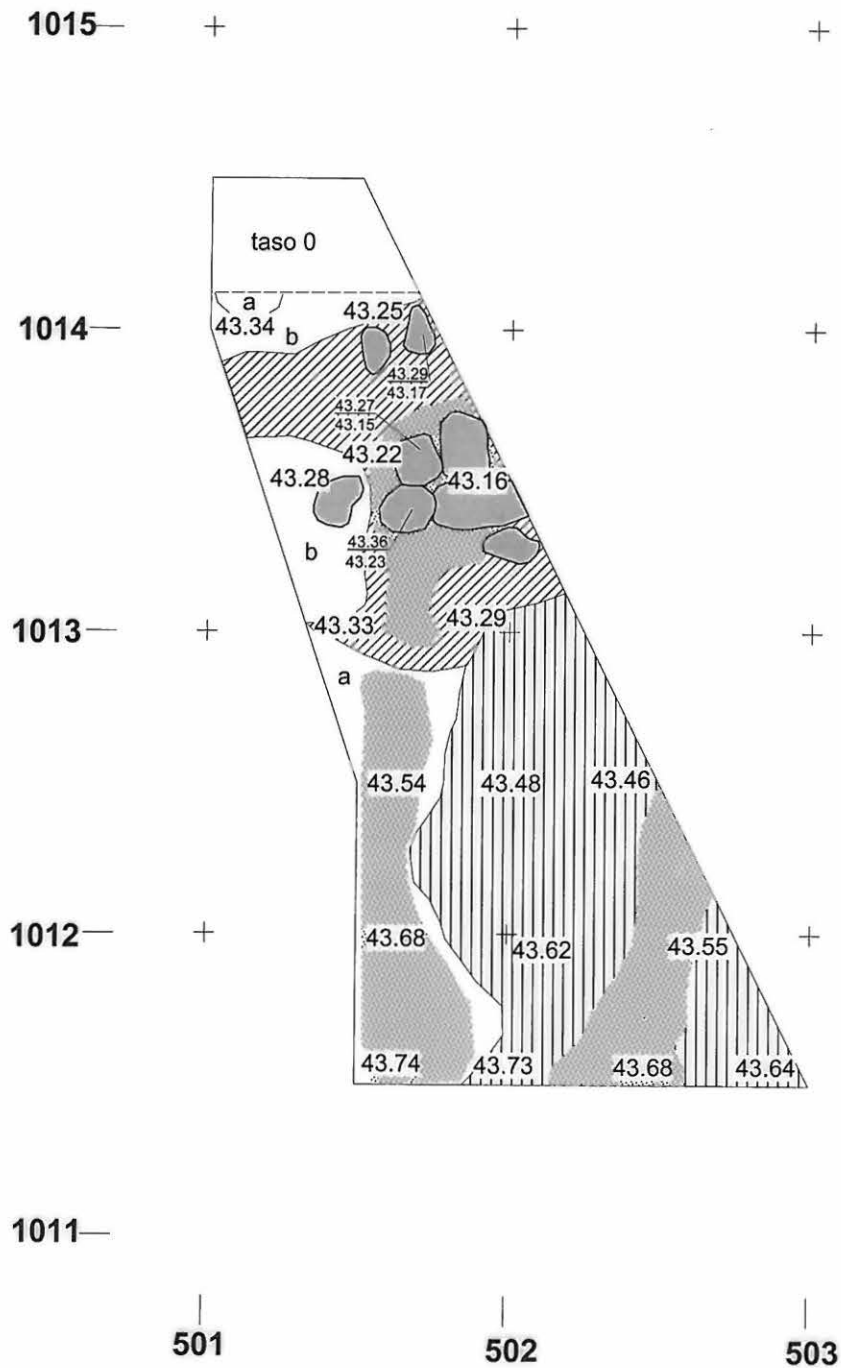

lukemat metreinä mpy

piirt. ja digit. Petteri Pietiläinen

- tummanruskea täytehiekka (likamaa)
- vaaleanruskea täytehiekka (likamaa)
- nokimaa
- kivi
- huuhtoutunut hiekka
- rikastunut hiekka

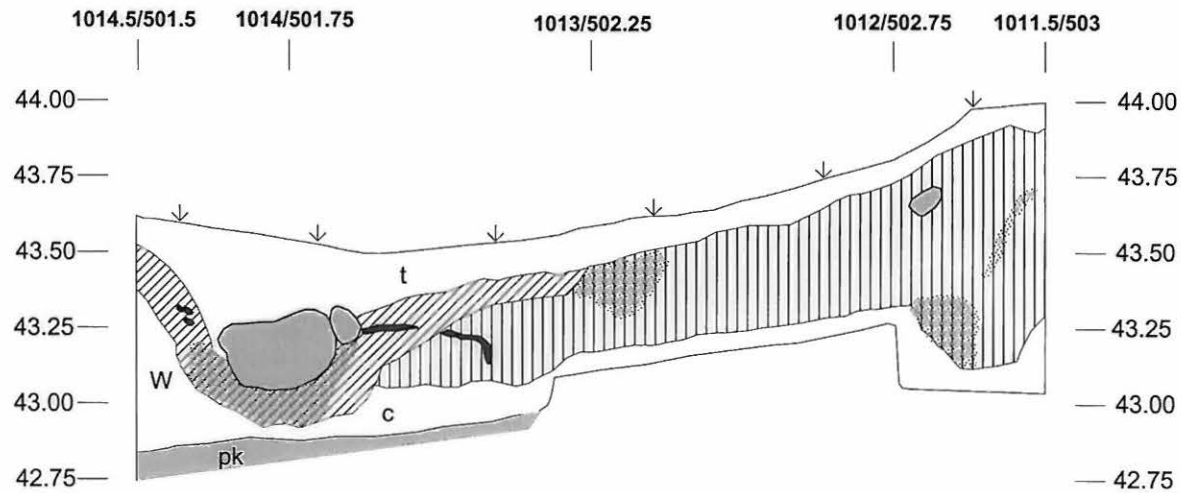
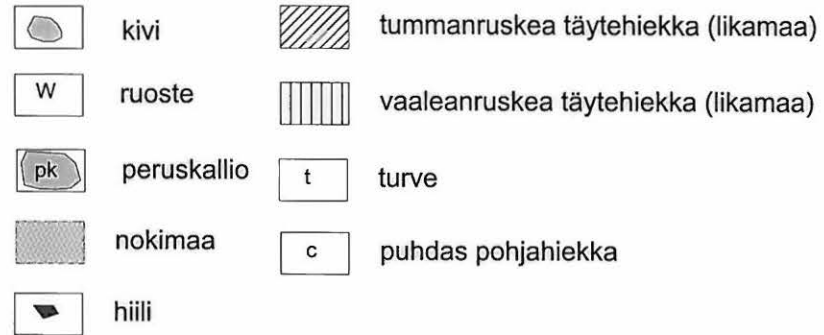
ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

Kreetta Lesell 2005

PROFIILIKARTTA
 alue 2, lounaasta päin katsottuna
 1011.5-1014.5/501.5-503
 Mk 1:25

lukemat metreinä mpy
 piirt. ja digit Petteri Pietiläinen

ANJALANKOSKI KIVIKOSKI

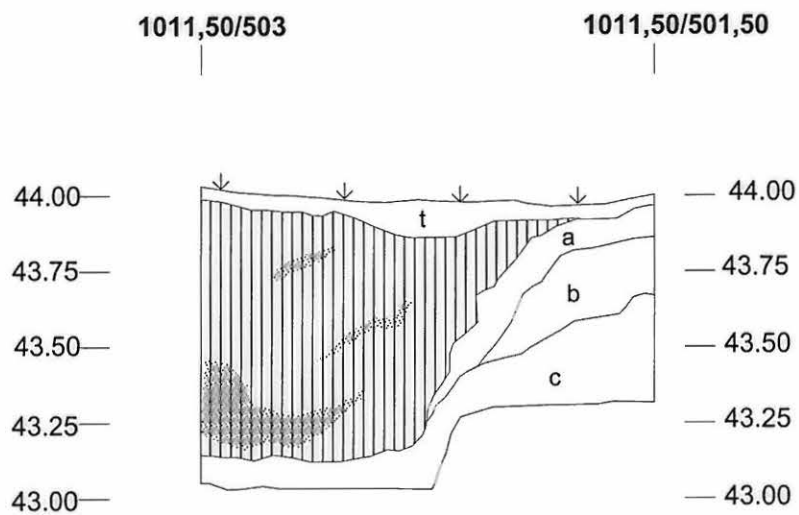
Kreetta Lesell 2005

PROFIILIKARTTA
 alue 2, etelästä päin katsottuna
 1011.5/501.5-503
 Mk 1:25

lukemat metreinä mpy
 piirt. ja digit Petteri Pietiläinen

	vaaleanruskea täytehiekka (likamaa)
	nokimaa
	turve
	huuhtoutunut hiekka
	rikastunut hiekka
	puhdas pohjahiekka

Tämä on G o o g l e n välimuistitalenne kohteesta http://www.genealogia.fi/genos/1/1_75.htm haettu 3 helmikuu 2006 11:28:33 GMT.

G o o g l e n välimuisti on tilannevedos, jonka otimme sivusta Webissä liikkuessamme.

Sivu on voinut muuttua sen jälkeen. Napsauta tätä, jos haluat nähdä nykyisen sivun sitä korostamatta.

Tämä Googlen oma kopio alkuperäisestä verkkosivusta voi viitata kuviin joita ei enää ole. Voit katsoa myös tekstimuotoista versiota sivusta (ei sisällä linkkejä kuviin).

Luo linkki tai tallenna kirjanmerkki tälle sivulle käyttämällä linkkiä: http://www.google.com/search?q=cache:GqC7GV8WivsJ:www.genealogia.fi/genos/1/1_75.htm+p%C3%A4iv%C3%A4kirja+1788&hl=fi&gl=fi&ct=clnk&cd=1&lr=lang_fi

q=cache:GqC7GV8WivsJ:www.genealogia.fi/genos/1/1_75.htm+p%C3%A4iv%C3%A4kirja+1788&hl=fi&gl=fi&ct=clnk&cd=1&lr=lang_fi

Googlella ei ole mitään suhteita tämän sivun tekijöihin eikä se ole vastuussa sivun sisällöstä.

Nämä hakutermit on korostettu: **päiväkirja 1788**

GENOS

Suomen Sukututkimusseuran aikakauskirja

Tidskrift utgiven av Genealogiska Samfundet i Finland

[Artikkelin loppu]

Wilhelm Gyllenskieppin päiväkirja sotatapahtumista 1789

Harry Donner

Tämän aikakauskirjan ensimmäisessä numerossa esitettiin lisiä *Gyllenskiepp*-suvun genealogiaan ja viitattiin tätä sukua koskeviin asiakirjoihin, joita säilytetään Kansallismuseossa Helsingissä. Näitten joukossa on m.m. silloisen henkirakuunarykmentin luutnantin *Wilhelm Gyllenskieppin* (1748-1807) **päiväkirja 1788-90** vuosien sodasta, jonka hän kirjoitti siihen aikaan Träskvikin kartanossa, silloisessa Uskelan pitäjässä, nykyisessä Muurlassa, asuvalle vaimolleen *Ulrika Margareta*, o.s. *Siöstierna*.

Tämän sodan ajoilta on säilynyt ja julkaistu runsaasti kirjallisia lähteitä, osaaottaneitten upseerien kirjeitä, päiväkirjoja y.m., jotka seikkaperäisesti valaisevat sotatapahtumia niin hyvin merellä kuin maalla. Mielenkiintoa ansaitsevat kaikki vielä painamattomatkin lähteet, sillä harvoin on maassamme sotaa käyty niin vastenmielisesti ja turvautumalla, valtakunnan kokonaisuuden kannalta katsoen, niin paheksuttaviin tekoihin rauhan aikaansaamiseksi. Kuuluisa Anjalan liitto oli tästä vain yksi ilmaus, vaikkakin voimakkain este kuninkaan sotasuunnitelmien toteuttamiselle. Siinä ilmeni upseeriston poliittinen kanta heidän teoistaan, ja heidän kirjeistään käy niinkään selvästi ilmi upseerien ja ennen muuta Suomessa asuvien mieliala, joka luonnollisista syistä enemmän kallistui Anjalan miesten puolelle kuin kuninkaan. Kirjeiden arvo on ensi sijassa henkilöhistoriallista laatua, mikä ei kuitenkaan vähennä niitten merkitystä.

Sodan aikana sattuneista yksityisseikoista saavat suuremmat sotaliikkeet usein selityksensä. Esimerkkinä tästä huomautan vain luutnantti G:n mainitsevan päiväkirjassaan heinäk. 21 p:nä kenraali Kaulbarsin äkillisen peräytymisen Värälästä aiheutuneen vääristä huhuista, vihollisen ylivoimaisesta hyökkäyksestä. Todellisuudessa oli heitä vain joukko jääkäreitä ja kasakoita.

Kuten luonnollista, sisältyy Wilhelm G:n päiväkirjaan runsaasti kuvauksia alemman upseerikunnan jokapäiväisestä elämästä, matkasta sotarintamalle, taisteluista ja elämästä vihollisen lähimmässä läheisyydessä, ruokahuolista ja muonituksesta, joka viimeainittu kuitenkin kesäaikana vastasi korkeitakin vaatimuksia.

Edellisen vuoden sotatapahtumiin oli G. osallisena, sekautumatta kuitenkaan Anjalan liittoon. Tästä huolimatta ilmenee päiväkirjasta, mitä hän siitä ajatteli. Kuuluivathan upseerit sellaiset kuin esim. J. R. Taube, E. von Willebrand ja Chr. Iwendorff hänen seurapiiriinsä, ja tämä selittääkin hänen suhtautumisensa Anjalan liittoon. Vaikkei häntä voida pitää siihen kuuluvana, niin ei hän kuitenkaan kannattanut kuningasta. - Jos vertaa tätä G:n päiväkirjaa sota-auditööri Ekmanin päiväkirjaan, kuvastuvat niissä sotatapahtumat sangen eri tavalla. Kuuluihan

jälkimmäinen kuninkaan kannattajiin, kirjoittaen muistelmansa Loviisassa, siitä minkä oli muilta kuullut. Edelliner taas otti osaa itse taisteluihin, selostaen taisteluja pitkin Kymijokea. Siinä tuntuva ero, joka ei vähennä G:n päiväkirjan arvoa, päinvastoin se lisää sen historiallista merkitystä.

Kesäkuun alussa saapui määräys valmistautua matkalle rajaa kohti, ja 8 p:nä, komppanian lähdettyä kotiseudultaan, alkavat G:n päiväkirjamuistelmat. Samana iltana saavuttiin Haarlaan, jossa majailtiin majuri Cöhlerin luona. Jo seuraavana päivänä sai G. kokea, miten vaillinaisesti oli huolehdittu yksityisiseikoista. Komppanian hevosille ei oltu hankittu heiniä ja niin täytyi hänen omalla vastuullaan laskea hevoset laitumelle. Samankaltaisia laiminlyömiä esiintyi edelleenkin.

Persbölen kylästä kirjoittaa G. ensimmäisen kirjeen vaimolleen. Illalla kravustettiin ja saatiin 400 krapua. Saavuttuaan Nordanvikiin kävi eversti tarkastamassa komppaniaa. Ivendorff lähetettiin Porkkalan niemelle vakoilemaan vihollisen liikkeitä, ja hän totesi muutama päivä sitten siellä esiintyneen pari venäläistä alusta, jotka kuitenkin olivat poistuneet. Bembölessä levättiin; sitten lähdettiin Porvooseen Helsingin kirkonkylän kautta ja 21 p:nä yhdyttiin vihdoon Elimäellä sijaitseviin joukkoihin, jolloin kreivi Magnus Stenbock vastaanotti komppanian. Sieltä lähdettiin kahden päivän kuluttua Värälään ja täältä rajalle. Seuraavana päivänä (25 p.) kulki armeija kokonaisuudessaan Kymijoen yli ja 28 p:nä yöllä hyökkäsi kuningas ja kenraali von Platen 7:llä jalkaväkijoukolla ja Vehmaan komppaniolla vihollisten leiriä vastaan Utin kankaalla. Kolme tuntia kestäneen kiivaan ammunnan jälkeen peräytyi vihollinen, menettäen paljon väkeä. Paljonko heitä kaatui, ei tunneta, sillä venäläiset veivät aina kuolleet ja haavoittuneet mukaansa. Heidän tappionsa arvioitiin kuitenkin 4-5 sataan. Omista miehistä kaatui ja haavoittui 120. Kaatuneeksi mainitsee G. vänrikki Roosin Västmanlandin rykmentistä. Serkkunsa, tykistöluutnantti Harald Ehrenhielm kunnostautui tässä tilaisuudessa, haavoittuen lievästi polveen. Hän ampui 380 laukausta 2:lla tykillä ja raehauleilla 30 jalan etäisyydeltä. Tämä osoittaa, että venäläiset joukot peräytyivät vain suuren ylivoiman tieltä.

Seuraavana päivänä jakeli kuningas kunniamerkkejä, m.m. kapteeni Rosenlöfille ja luutnantti Brunowille, joka oli pelastanut 2 tykkiä joutumasta vihollisten käsiin. Jokainen sotamies ja rakuuna sai 1 ploomun, korpraalit 9 sh. ja upseerit ½ kuukauden palkan. Etenemistä jatkettiin 30 p:nä ja Viialan kylä vallattiin. Hyökkäyksen aikana oli kuningas hengenvaarassa. G. komennettiin heti kenttävahtiin 30 miehen kanssa kasakkaleiriin, johon kuului 46 suurempaa ja pienempää koivunrisuista ja laudoista rakennettua mökkiä.

Tässä asemassa viipyi hän heinäk. 2 p:ään, jolloin Örnstedt määrättiin sinne. Samana päivänä marssi armeija vastustusta kohtaamatta Mämmälään, 2 penink. Viialasta, ja seuraavana päivänä Liikkalaan, vihollisen tehdessä ankaraa vastarintaa. Lähipäivinä tapahtui pienempiä kahakoita, joihin otti osaa Kronobergin jalkaväkirykmentti sekä jääkäreitä luutnantti Lilliegrenin ja kornetti Rothliebin johdolla.

Eräänä päivänä rangaistiin G:n rumpalia juopumuksesta ja korpraali Sangder pidätettiin huolimattomuudesta vartiopalveluksessa.

15 p:nä teki Helsingin rykmentti eversti K. U. Kaulbarsin johtamana epäonnistuneen hyökkäyksen Lappeenrannan suuntaan, menettäen kuolleina ja haavoittuneina 285 miestä. G. lisää, että he kaikki olivat ruotsalaisia, siis hänelle tuntemattomia. 18 p:nä lähti kenraali von Platen 4 pataljoonan sekä luutnantti Wallenstierna 50 rakuunan kanssa Värälään yhtykseen kenraali Kaulbarsiin. Sillävälän oli tämä kuitenkin kärsittyään tappion Kaipiaisissa pikaisesti peräytynyt Suomen puolelle, hävittäen sillat. von Platenin oli niin ollen pakko palata takaisin. Samana iltana levisi perätön huhu kenraali Kaulbarsin täydellisestä tappiosta; kerrottiin, että von Platen oli saarrettu ja että vihollinen lähestyi suurin ylivoimin. Leirissä varustauduttiin sen tähden vastustamaan hyökkäystä. Aseissa vietettiin yö ja G:n komppania patroloi läheisessä metsässä aamuun saakka, tapaamatta vihollista. Odotettu hyökkäys alkoi pari päivää myöhemmin Sippolasta käsin, ja suomalais-ruotsalaiset joukot peräytyivät. Klo 5 aamulla oltiin matkalla Anjalaan. Henkirakuunarykmentti muodosti jälkijoukon, ja G. oli 12 miehen kanssa viimeisenä kuninkaan kuormastoa suojelemassa. Viholliset ahdistelivat, ja pienehköjä kahakoita tapahtui. Näin saavuttiin Ummeljoen täydellisesti hävitettyyn kylään. Talojen ovet olivat rikki murretut ja sisustus hävitetty, sen tähden vietettiin yö taivasalla.

Osastoa, johon kuului 96 miestä, johtivat eversti Stenbock, kapteenit Rehbinder, Prytz, Furuhjelm sekä luutnantit Wallenstierna, Lilliegren ja Gyllenskiepp. Vihollinen, joka oli kulkenut joen yli, peräytyi kuitenkin seuraavana päivänä. Vangiksi joutui muuan kasakkakapteeni. Hänellä oli vaaleanvihreä puku ja samanväriset safianisaappaat. Näitten kahakoitten aikana saapui tieto eversti Stedingkin saavuttamasta suuresta voitosta Parkunmäellä.

Sotajoukko vietti 25 p:nä juhlallista jumalanpalvelusta ankaran tykkitulen vallitessa, joka ei kuitenkaan aikaansaanut suurempaa mieshukkaa. Silloin syttyi Anjalan kartano varastoineen tuleen. Kirkkoa uhkasi sama vaara, koska venäläiset ampuivat hyvin. Niin syttyi Ylä-Värälä toisesta laukauksesta palamaan ja kolmannesta Ala-Värälän kylä, joka paloi poroksi.

Seuraavana päivänä palasi kuningas Korkeakoskelle, jättäen johdon kenraali von Platenille.

28 p:nä siirrettiin Halikon komppania, johon G. kuului, Keltin kylään eversti von Friesendorffin alaiseksi, joka oleskeli Napan kylässä ¼ penink. sieltä. G. mainitsee tarkoin, miten komppania sijoitettiin. Hän itse sekä kreivi Stenbock, Christiansson, Iwendorff ja Taurén, 46 rakuunaa ja kuormasto jäivät Kelttiin. Kyläläiset kohtelivat heitä huonosti ja vaativat kaikesta kaksinkertaisen hinnan. Joen toisella puolella oli suuri, venäläisten kaartinrykmenttien ja kasakkajoukkojen miehittämä kylä. Kreivi Stenbock keskusteli venäläisten upseerien kanssa. He sanoivat olevansa yhtä kyllästyneitä sotaan kuin me ja toivoivat pikaista rauhaa.

Halikon komppania jäi Kelttiin aina syksyyn saakka. Kun suomalais-ruotsalaiset upseerit näyttäytyivät rannalla, paljastivat venäläiset päänsä, ja parin päivän kuluttua ui venäläinen sotilas joen yli suomalaiselle puolelle. Samana iltana, kertoo G., kolmen upseerin ollessa rantavarustuksilla, ilmestyi joen vastaisen rannan varustuksille venäläinen kaartinkapteeni tervehtien sangen kohteliaasti, ja ilmoitti saaneensa kuulla, ettei meidän puolella ollut hallaimia, joita heillä taas oli runsaasti. Hän halusi sentähden lähettää meille pari kannullista, mutta kieltäydyimme, koska emme saaneet olla missään tekemisissä heidän kanssaan. Hän väitti tehneensä tarjouksen pelkästä kohteliaisuudesta, kuten oli tapana sivistyneitten kansojen kesken, koska kuuluimme valtakuntamme ensimmäisiin joukkoihin. Sitten kysyi hän nimiämme, johon vastattiin: Stenbock, Gyllenskiepp ja Printzenskiöld. Minulta kysyi hän, mihin rykmenttiin kuului, ja saatuaan tietää sen, ihmetteli hän pukuani, johon kuului takki, kirjavat liivit ja valkoiset housut. Vastasin siihen, että esiinnyin siviilipuvussa (négligé). Kyselin häneltä uutisia sukulaisistani kapteeni Gyllenskieppistä, joka oli sotavankina. Hän sanoi tavanneensa hänet viime talvena Moskovassa, ja silloin hän sekä muut vangit voivat hyvin. Tähän päättyi keskustelu.

Heinäkuun 31 p:nä huomasi G., kävellessään pitkin rantaa, toisella puolella kiven takana piileskelevän venäläisen sotilaan, joka heiluttamalla käsiään ilmoitti haluavansa päästä meidän puolelle. Koska ei näkynyt muita vihollisia, käski hän rumpalinsa noutamaan miehen veneellä. Pelastus onnistuikin ja miehen kiitollisuus oli rajaton.

G:n ollessa poissa ilmaantui venäläisille reduteille 12-15 upseerin ja 50 kasakan saattamana kenraali, joka ilmoitti haluavansa lähettää vangittujen ruotsalaisten kirjeitä heidän omaisilleen. Harkittuansa asiaa suostui kreivi Stenbock vastaanottamaan kirjelähetyksen, koska kirjeet olivat kaikki avonaisia, eikä hän luullut niin korkean päällikön tarjouksessa piilevän mitään rikoksellista. Vastaanotettuansa kirjeet, ilmoitti hän siitä kenraali Meijerfeldtille.

Seuraavina päivinä ei tapahtunut mitään mainittavaa. Levähdettiin ja vierailtiin toinen toisensa luona. G:n äsken mainittu serkku Ehrenhielm kävi hänen luonaan päivällisillä, joilla syötiin lampaanpaistia, herneitä ja hallaimia. Seuraavana päivänä söi hän niitä niin paljon, että pelkäsi, kuten sanoi, itse muuttuvansa suureksi hallaimeksi.

Yöllä elok. 8 p:nä hyökkäsi vihollinen Värälään, sillan toiselle puolelle, mutta ajettiin takaisin, kärsien suuria tappioita. Huhu kertoi suomalais-ruotsalaisia kaatuneen noin 20 miestä, heidän joukossaan Östergötlandin rykmentin luutnantti Montgomery. G. ihmetteli vihollisten uhkarohkeutta, jotka olivat hyökänneet heidän vahvasti varustettua asemaansa vastaan.

Samana iltana vietettiin kiitosjumalanpalvelus (Öölannin?) merivoiton johdosta. Kuninkaan ilmoituksen mukaan oli hävitetty 5 vihollisalusta.

10 p:nä lähti majuri Taube kotiin, jättäen G:lle kinkun, 2 hanhenpuoliskoa, 1 lihamakkaran, ¼ ankkurin viinaa, 1 kap. kauraryynejä, 2 ☞ puuteria ja noin 1 ☞ korppuja.

Seuraavana päivänä kävi kreivi Stenbock Napassa ja kertoi, miten tyytymätön kuningas oli ollut venäläisten uhkarohkean hyökkäyksen johdosta. Hän kertoi kuninkaan lähettäneen rumpalin venäläisten päällikön luo, viemään kirjeen keisarinnalle, jonka (kirjeen) sisällöstä ei tiedetty kuitenkaan mitään. Lähettiä ei otettu vastaan, vaan venäläiset alkoivat ampua häntä. Tällainen menettely, joka oli vastoin sotatapoja, sai selityksensä, kun kuningas lähetti adjutanttinsa kuulostamaan sen syytä. Hänelle vastasi venäläinen kenraali, ettei hän ollut velvollinen noudattamaan yleisiä sotatapoja hallitsijaan nähden, joka rikkoi lupauksiaan omille kansalaisilleen ja

muille valloille, ja että hän aina aikoi kohdella kuninkaan lähettä tällä tavalla. Pyhästi vakuutti hän kuitenkin kohtelevansa kaikkia muita Ruotsin kansan lähettejä hyvin, noudattaen sotalakien määräyksiä. Saatuaan tällaisen vastauksen lähti kuningas Korkeakoskelle jättäen vihollisen rauhaan. Päivällisillä G:n luona kävivät luutnantti Wallenstierna, kornetit Rothlieb ja Spåre, sekä rykmentin välskäri.

Elok. 15 p:n vastaisena yönä yritti vihollinen jälleen ruotsalaiselle puolelle Anjalassa. Sitä varten he olivat hankkineet Haminasta 50 venettä. Ankaran tulen kestäessä he pääsivätkin toiselle puolelle ja kiinnittivät köysillä meidän puolelle käännetyn sillan, kääntäen sen hinauslaitteilla omalle puolelleen. Sillan aikaansaama ritinä ja ratina herätti kuitenkin muutaman luutnantin huomion. Tämän kuultuaan vei hän heti kaksi tykkiä rantaan, torjuakseen ryssien hyökkäyksen. Taistelussa menetti hän tykkinsä ja haavoittui pahasti. Viime hetkellä saivat ruotsalaiset kuitenkin apua, karkoittivat venäläiset ja käänsivät sillan takaisin omalle puolelleen. Upseerin nimi oli Chythræus.

Kenraali Meijerfeldt kävi seuraavana päivänä tarkastamassa asemia ja G. lähti asioille Loviisaan. Palattuaan sieltä komennettiin koko osasto Värälään, koska huhuttiin vihollisten hyökkäyksestä. Huhu oli kuitenkin perätön, ja vaivalloisen matkan jälkeen palattiin entisiin asemiin. Omasta puolestaan oli G. Loviisan matkan jälkeen hyvin väsynyt ja tuli iloiseksi, kun hyökkäys jäi tekemättä. Kun oli palattu, tarjottiin alipäällystölle kahvia ja rakuunoille ryyppy.

Kuukauden lopussa siirrettiin G:n paras ystävä Jönköpingin rykmentin luutnantti Printzenskiöld Korkeakoskelle, ja hänen sijalleen määrättiin kapteeni Rosenberg. Samoin siirrettiin everstiluutnantti von Friesendorff joukkoineen Napalta Kuusanniemelle, koska siellä odotettiin vihollisten hyökkäystä.

Elokuun 26 p:nä laului vihollinen tykkien ja kiväärien säestyksellä Te Deumin merivoittonsa johdosta (saatu Ruotsinsalmessa), jolloin saaristolaivasto, leirissä vallinneen käsityksen mukaan, täydellisesti lyötiin, tappio, joka niin arveli G. - aiheuttaisi köyhän valtakuntamme häviön. Samana päivänä haudattiin vanha Björklund seuraavin juhlamenoin: 24 miestä Jönköpingin rykmentistä ampui kahteen erään, 12 rakuunaa kantoi arkkua, sitten seurasi saattueessa G. sekä Jönköpingin rykmentin 2 upseeria, pappi, kaikki aliupseerit ja 24 rakuunaa. Surusoiton toimittivat 2 torvensoittajaa ja 1 pillipiipari. Haudalle, joka sijaitsi maantien vieressä, pystytettiin puuristi, johon G kaiversi vainajan nimen, komppanian, iän ja palvelusvuodet. Muuta ei ollut tehtävissä, lisää hän päiväkirjaansa.

Näistä muistelmista puuttuu pari sivua, jotka nähtävästi sisältävät seikkaperäisen kertomuksen ruotsalaisen laivaston Ruotsinsalmessa kärsimistä tappioista. Ne jatkuvat jälleen syyskuun 3 p:nä. Lähiaikoina oli rintamalla rauhallista. Vierailtiin toistensa luona; siten kävivät majuri Armfelt, everstiluutnantti von Friesendorff ja kapteeni Lode G:ia tervehtimässä ja isäntä tarjosi vierailleen punssia. 6 p:nä saapui ilmoitus Korkeakosken peräytymisen vähäisistä tappioista. Kuninkaalta oli vihollinen kuitenkin anastanut hänen suuren ja kallisarvoisen hopeisen pöytäkalustonsa, jonka kreivi Stenbock arvioi 10,000 riksiksi. Tästä eivät käytettävänäni olevat lähteet sisällä mitään. G. antaa kaluston suuruudesta seuraavat mielenkiintoiset tiedot. Se käsitti 150 maljaa, 24 suurta vatia, 8 asettia, 6 suurempaa maljaa, 24 tusinaa lautasia, 12 kastikemaljaa, 24 suolarasiaa, 6 sokerirasiaa, 12 tusinaa veitsiä, kahveleita ja lusikoita, 6 tusinaa teelusikoita, 3 teekannua, 3 maitokannua, 1 teekeittiön (230 punnan painoinen), 2 tusinaa suuria kynttiläjalkoja, 1 ½ tusinaa pienempiä kynttiläjalkoja, 1 tusinan suuria pöytäkauhoja, 4 höystelusikkaa. G. huomauttaa, että Halikon komppania vartioi näitä kalleuksia hänen johdollaan armeijan kesäkuun lopussa peräytyessä Liikkalasta Anjalaan, jolloin hän oli vähällä joutua vangiksi.

Lähiaikoina oli sotarintamalla jälleen rauhallista. Huhuttiin osastojen siirtymisistä ja asemissa kulutettiin aikaa kortinpelillä ja soitolla. Kuitenkin vallitsi tyytymättömyys, koska palkkoja ei oltu määräämään maksettu. Siten oli G. koko sen vuoden aikana saanut vain 40 riksiä 16 killinkiä lähes 100:sta. Syyskuun 14 p:nä kävi eversti Rööck kuninkaan lähettämänä tarkastamassa leiriä sekä mahdollisia ylimenopaikkoja. Eversti oli huonomaineinen ja upseerit kohtelivat häntä pilkallisesti, kiistellen hänen kanssaan onnettomasta sodasta. Suunniteltu uusi hyökkäys jäi tekemättä ja sotatoiminta rintamalla lakkasi. Sen sijaan puhuttiin joukkojen kotiin lähettämisestä ja palkinnoista kunnostautuneille upseereille. Niin sai esim. G. kuulla omasta nimityksestään kapteeniksi, mikä ei kuitenkaan ollut ilahduttava uutinen, koska hän kirjeessä vaimolleen oli valtiollisista syistä sanonut kieltäytyvänsä vastaanottamasta ylennystä. Siitä huolimatta oli hän nähtävästi uutisesta sangen iloinen ja ansaitsikin tämän tunnustuksen, kuten johtamansa Halikon komppania, joka miehuullisesti otti osaa sotatoimiin.

Muilla rintamilla käytiin vielä taisteluita. Siten tiedetään venäläisten maihinnousuyrityksestä Porkkalan saaristossa syyskuun lopulla, joka yritys kuitenkin epäonnistui G. M. Armfeltin vastahyökkäyksen takia. G. puhuu hänestä Ruotsin varakuninkaana, joka 4,000 miehen kera pikaisesti lähetettiin karkoittamaan venäläisiä. Armfeltin raportti,

jossa hän puhuu Elgsjön voitosta, oli G:n mielestä naurettava. Siten olisi hän 3,000 miehellä valloittanut saaren, jota puolusti 70 venäläistä, ottaen 3 vankia. Tällaista tekoa ylistettiin urotyönä. Itse asiassa ei Armfelt olisi ollutkaan mukana taistelussa, koska hän henkeään peläten oli epävarma, löytäisikö kiven suojaksensa. Näin puhuttiin leirissä tunnetusti pelottomasta Armfeltista. Todellisuudessa otti hän kuitenkin innolla osaa hyökkäykseen 166 miehellä 300 venäläistä vastaan, otti vangiksi 56 miestä ja anasti 8 tykkiä.

Kuten jo mainittiin, päättyivät sotatapahtumat Kymijoen rintamalla pääasiallisesti elokuun lopussa. G:n päiväkirja sisältää siltä ajalta vain seikkaperäisiä kertomuksia leirielämästä, joista huomattavin on hänen käyntinsä kuninkaan puheilla Värälässä. Kuningas asui Kronobergin upseeriston majassa, ja hänen vastaanotollaan oli kaikkiaan läsnä lähes 100 upseeria, niitten joukossa Örnstedt, Riben ja G. Kaikki saivat tilaisuuden kiittää kuningasta korotuksistaan ja suudella kättä, kuninkaan ollessa sangen armollinen. Kun esittely oli päättynyt, puhutteli kuningas G:ia ja sanoi lähtevänsä heti Kelttiin tarkastusmatkalle, määräten hänet oppaakseen. Matkalla tiedusteli hän venäläisten asemia sekä joen mutkia. Hänen seurueeseensa kuului 10 henkilöä, renkejä ja lähettejä lukuunottamatta. Perille saavuttua nähtiin joen toisella puolella ryhmä kasakoita. Nyt tapahtui ihmeellinen näytös, joka merkillisellä tavalla kuvaa silloisia sotatapoja. Kuningas tervehti nimittäin vihollisia paljastamalla päänsä ja viholliset vastasivat samalla tavalla.

Lokakuun keskivälillä valmistauduttiin talvileiriin ja viholliset poistivat joukkojaan rajalta. 15 p:nä ilmoitti vapaaherra von Friesendorff ilosanoman, että henkirakuunarykmentti oli saanut luvan lähteä kotiseuduilleen. Sitävastoin määrättiin Jönköpingin rykmentti talvehtimaan Mikkelissä, Ruotsin Siperiassa, kuten G:n oli tapana sanoa. Surumielin erottiin hyvistä ystävistä, jotka vastoin kaikkea kohtuutta lähetettiin tuohon kirottuun maahan. 17 p:nä annettiin määräys kotimatkasta 21 p:nä. Seuraavat päivät vietettiin tavalliseen tapaan, vierailen, antaen päivällisiä ja järjestäen tanssiaisia. 20 p:nä saapui kaikista parhain tieto seuraavan päivän lähdöstä, ja aika kului matkavalmistuksiin. Seuraavana aamuna kävi Örnstedt miehineen Keltin kylässä G:n luona, ja klo ½ 7 lähti Halikon komppania paluumatkalle Elimäelle.

Tähän päättyykin äsken kapteeninarvoon korotetun *Wilhelm Gyllenskiëppin päiväkirja*.

Genos 1(1930), s. 75-83

© Tekijät ja Suomen Sukututkimusseura - Författarna och Genealogiska Samfundet i Finland

[Artikkelin alku]

Aiheenmukainen hakemisto | Vuoden 1930 hakemisto | Vuosikertahakemisto